

YELETSKY V.

Educational and Research Institute «Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy» of V.N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine

FORMATION OF RESEARCH COMPETENCE IN FUTURE ENGINEER-EDUCATORS IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION: CONCEPTUAL AND TERMINOLOGICAL APPARATUS

The article is devoted to the problem of forming research competence of future engineers-pedagogues in the context of digitalisation of society. It has been found that in the context of continuous development, the research component must be present in the content of professional training of future specialists to generate a new generation of scientists, to develop their ability to innovate and generate new scientific ideas. It is emphasised attention to the fact that future engineer-pedagogues are key specialists who will carry out training of competitive specialists in the wartime and post-war periods. Therefore, they should be able to carry out research activities to improving the state of education and science, engineering and other areas of training 015 Vocational education (by speciality), to carry out scientific work to solve current problems and challenges.

The research is aimed at highlighting the conceptual and terminological apparatus of the study of the problem of forming the research competence of future engineers-pedagogues using digital technologies. The object of the study is the key concepts that reflect the essence of the concept of «formation of research competence of future engineers-pedagogues in the context of digitalization».

Key words: *research competence, formation of research competence, activity, future engineer-pedagogue, digitalisation, digital technologies*

Стаття надійшла до редакції 04.03.2025 р.

УДК 37.013.43:[37.016:913(477+100)]

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2025.35.331079](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2025.35.331079)

ВЯЧЕСЛАВ ЄРМАКОВ

ORCID: 0000-0003-3997-4788

СЕРГІЙ САРНАВСЬКИЙ

ORCID: 0000-0002-5855-4319

АНЖЕЛА ШУКАНОВА

ORCID: 0000-0002-9520-713X

ЛЮБОВ ВІШНІКІНА

ORCID: 0000-0003-0976-5512

ЮЛІЯ ПОМАЗ

ORCID: 0000-0002-2821-2916

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРИ ВИВЧЕННІ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ І СВІТУ

У статті аналізуються методичні аспекти формування полікультурної компетентності при вивченні географії України і світу. Здійснено систематизацію змістової частини шкільних програм з географії у контексті вивчення етно-лінгвістичної картини світу та завдань формування полікультурної компетентності та її складової - етно-лінгвістичної компетентності.

Показана важлива роль практичної складова етно-лінгвістичної компетентності у формування вмінь та навичок здійснення успішної комунікації в соціумі, зокрема і у процесі міжкультурної взаємодії.

Ключові слова: *полікультурна компетентність, етно-лінгвістична компетентність, географія світу, економічна і соціальна географія України, міжкультурна комунікація, гуманістичні цінності, компетентнісний підхід*

Постановка проблеми. Полікультурна компетентність є однією з ключових навичок сучасної людини, особливо в умовах глобалізації та активних міжкультурних контактів. У шкільній освіті вона відіграє важливу роль у підготовці учнів до життя в багатонаціональному та мультикультурному суспільстві.

Вивчення географії України та світу створює сприятливі умови для формування цієї компетентності, дозволяючи учням краще розуміти культурні особливості населення власної країни. Сучасний світ характеризується тісними зв'язками між країнами та народами. Географічні знання про різні країни, народи, їхні традиції, мови та спосіб життя сприяють розвитку толерантності та взаємоповаги, допомагають адаптуватися в сучасному комунікативному середовищі, а також допоможуть за необхідності ефективно спілкуватися та працювати в мультикультурних командах. Крім того, використання етнокультурних матеріалів, інтерактивних методів навчання, роботи над проєктами, пов'язаними з культурною спадщиною різних народів, сприяє підвищенню зацікавленості учнів у вивченні географії. Все це разом визначає **актуальність** подальшого вивчення даної теми.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Різні аспекти проблеми формування полікультурної компетентності знайшли своє відображення у роботах як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Окремі аспекти питання формування полікультурної та етно-лінгвістичної компетентності під час вивчення шкільного курсу географії розглядаються у низці узагальнюючих методичних робіт, зокрема у плані міжпредметних зв'язків з мовою, іноземними мовами, географічними назвами, літературою (Касіяник, Мисько, 2017, с. 124-127), вивчення мовної, національної, релігійної структури населення світу, особливості української діаспори (Кобернік, Коваленко, Скуратович, 2005), формування загальнокультурних компетенцій школярів (Топузов, Самойленко, Вішнікіна, 2012, с. 140) а також спеціальних публікацій (Авхутська, 2011; Глухота, 2024; Стинська, Клепар, Чінчой, 2023) та у публікаціях зарубіжних вчених (Byram, 1997; Bennett, Castiglioni, 2004). Значна увага інтеграції етно-лінгвістичної компетентності в освітній процес приділяється у публікаціях матеріалів ЮНЕСКО (UNESCO, 2013).

При цьому, на наш погляд, необхідно приділити більше уваги вивченню окремої її складової – етно-лінгвістичної компетентності. У зв'язку з цим *метою* даної статті є аналіз змістових аспектів вивчення етно-лінгвістичної картини світу і України як процесу формування етно-лінгвістичної компетентності у шкільних курсах географії.

Виклад основного матеріалу. Базова школа відіграє ключову роль у житті кожної дитини як майбутнього громадянина. Саме в цей період закладаються основи знань і умінь, які будуть необхідні для подальшого навчання і професійної діяльності. Крім того, базова школа сприяє розвитку особистості, формуванню світогляду та життєвих цінностей, навичок соціальної комунікації. Тому на цьому етапі дуже важливо формувати полікультурну та її складову – етно-лінгвістичну компетентність, які допоможуть учням використовувати ці навички у майбутньому житті, зокрема у ситуації міжкультурного спілкування. Слід відмітити, що формування полікультурної компетентності учнів є складовою частиною загального компетентнісного навчання географії у системі неперервної педагогічної освіти (Вішнікіна, 2022).

У проблематиці формування етно-лінгвістичної компетентності учнів при вивченні шкільних курсів географії виокремлюється кілька аспектів: дидактичний, методичний та змістовий. У даній публікації основну нашу увагу ми приділимо аналізу змістової частини шкільних програм з географії у контексті вивчення етно-лінгвістичної картини світу та завдань формування етно-лінгвістичної компетентності.

У сучасній базовій школі етно-лінгвістична картина світу розглядається на уроках географії в 6-9 класах та у 10 класі (Таблиця 1).

Таблиця 1

**Формування етно-лінгвістичної компетентності учнів
у шкільних курсах географії**

[за: Географія. Програма для 6-9-х класів ЗНЗ; Географія 10 – 11 класи, 2022]

Клас	Розділи і теми
6 клас	Розділ IV «Планета людей», теми «Кількість і розміщення населення на Землі», «Держави світу», «Вплив людини на природу».
7 клас	Розділ II «Материки тропічних широт», параграфи «Населення. Держави», а також теми «Зв'язки України з державами даних континентів». Розділ IV «Материки Північної півкулі», параграфи «Населення. Держави» та «Україна і держави Північної Америки та Європи». Розділ V «Океани». Розділ VI «Вплив людини на природу материків та океанів».
8 клас	Розділ IV «Населення України та світу». Розділ V «Природа та населення свого адміністративного регіону».
9 клас	Розділ II «Первинний сектор господарства», тема «Сільське господарство». Розділ IV «Третинний сектор господарства», тема «Транспорт». Розділ V «Глобальні проблеми людства».
10 клас	В розрізі окремих регіонів та країн світу

З 6 класу з курсу «Загальна географія» розпочинається знайомство з народами та їхніми культурними і мовними особливостями. При вивченні розділу IV «Планета людей» розглядається дві теми, що стосуються мовного та етнічного складу населення: «Кількість і розміщення населення на Землі», «Держави світу» та «Вплив людини на природу». в межах теми «Кількість і розміщення населення на

Землі» діти вперше знайомляться з ключовими расами нашої планети - європеоїдною, негроїдною, монголоїдною та австралоїдною. Вивчають їхні особливості зовнішнього вигляду та географію поширення цих рас в межах окремих континентів. Виокремлюється теорія рас М. Миклухо-Маклая, де основним меседжем є рівність всіх рас світу та формування їхніх особливостей на основі пристосування до конкретних умов природного середовища. Також значна увага приділяється і найбільш чисельним народам світу, в цій частині головний акцент робиться на десятиці найбільших народів світу із виокремленням також українців.

У темі «Держави світу» виокремлюються найбільші країни світу за населенням, відбувається диференціація народів на багаточисельні та малочисельні групи народів за кількістю представників. Учні дізнаються кількість населення народів в Україні та державах-сусідах України.

У темі «Вплив людини на природу» з погляду етно-лінгвістичної картини світу учні вперше в курсі географії в базовій школі знайомляться з певними основами господарсько-культурної класифікації народів світу. Вона дозволяє їм розділити різноманітні народи світу за способом життя та взаємодії з оточуючим середовищем. Дається характеристика впливу різних народів на природне середовище їх проживання. Наприкінці вивчення курсу географії у 6 класі учні мають набути основні етно-лінгвістичні знання та сформувати толерантне ставлення до представників інших рас і народів світу. Поєднання вивчення фізичної географії (раси, географічне поширення) та соціальної географії (народи, держави, господарство) дозволяє учням сформувати більш цілісне уявлення про взаємозв'язки між людиною та природою.

У 7 класі при вивченні географії материків та океанів окрім фізико-географічних аспектів значна увага приділяється і соціально-економічним, зокрема особливостями етнічного, мовного та господарського поділу населення та його пристосування до умов життя у різних частинах світу. Так в розділі II «Материки тропічних широт» в темах: «Африка», «Південна Америка» та «Австралія» розглядаються параграфи «Населення. Держави», а також теми «Зв'язки України з державами даних континентів».

Схожий підхід можна спостерігати і в розділі IV «Материки Північної півкулі», де зазначені нами питання розглядається в темах «Північна Америка» та «Євразія» у складі параграфів «Населення. Держави» та «Україна і держави Північної Америки та Євразії». В контексті цих двох розділів у межах відповідних тем розглядається господарське використання природних ресурсів різними народами та країнами світу, даються особливості етно-лінгвістичної карти окремих материків, виокремлюються найбільші раси та народи, робиться акцент на релігійному, мовному та етнічному складі кожного континенту, дається регіональний розподіл народів в межах своїх материків. У структурі тематики зв'язків України з іншими державами світу дається характеристика сучасного господарського життя народів та особливості населення найбільших країн світу. Окремі автори наводять особливості історичних подій, які вплинули на сучасний етно-лінгвістичний стан країн, дається характеристика ключовим елементам культури різних народів материків у вигляді фото та текстового опису, наводяться приклади зміни природи материків людиною та процесів, які цьому посприяли.

У розділі V «Океани» в межах відповідно тем «Тихий океан», «Атлантичний океан», «Індійський океан», «Південний океан» та «Північний Льодовитий океан» розглядається вплив географічного положення та особливостей океанів на розселення населення та формування етносів в межах крупних островних груп і акваторій.

У розділі VI «Вплив людини на природу материків та океанів» у складі теми «Використання природних багатств материків та океанів» розглядаються особливості використання ресурсів людиною, що можна трактувати як господарську диференціацію народів світу за цим показником. Загалом програма за 7 клас з географії є відмінною основою для формування у школярів уявлення про етно-лінгвістичну різноманітність світу.

У 8 класі виділяється найбільша кількість тем для опанування особливостей етнічного та мовного складу населення світу та України. Дана тематика розглядається в межах двох ключових розділів - розділу IV «Населення України та світу» та розділу V «Природа та населення свого адміністративного регіону». Так в межах розділу «Населення України та світу» виділяються дотичні теми до етно-лінгвістичної характеристики населення - «Етнічний склад населення» та «Релігійний склад населення». В першій темі дається чітке визначення поняття етнічних спільнот - племені, народу (етносу) та нації. Наводяться кількісні параметри щодо чисельності племен (народностей) та народів. Наводиться класифікація поділу країн на мононаціональні, двонаціональні та багатонаціональні. Робиться акцент на найбільших народах світу чисельністю понад 100 млн. осіб, які сформували свої держави - китайці (ханці), хіндустанці, американці, японці та ін. Показується, що в більшості випадків народи світу говорять власною мовою і утворюють за своєю спільністю мовні групи та сім'ї. Відзначаються найбільші мовні сім'ї світу (індо-європейська, китайсько-тибетська, нігєро-кордофанська, афразійська та австронезійська). Наголошується на найпоширеніших мовах світу і в цьому контексті згадується китайська, англійська, іспанська, арабська, французька, індонезійська, португальська та ін. Узагальнений показник подається для української мови за кількістю її носіїв. В межах параграфів «Національний склад населення України» розглядається інформація про національний склад населення нашої держави, особливості та регіональні відмінності у різних історико-географічних регіонах України. Подається інформація про національні

меншини та етнічні групи, основні райони їх розселення в межах України. Розглядається питання особливості формування української діаспори та географія її розселення в країнах світу.

У темі «Релігійний склад населення» дається одна з ключових особливостей народів світу - його релігійна складова. Виокремлюються особливості ключових світових релігій - християнства, ісламу та буддизму. Розглядаються і регіональні релігії світу - даосизм, конфуціанство, індуїзм, синтоїзм, джайнізм, іудаїзм, сикхізм та ін. з прив'язкою до відповідних країн. У низці підручників також згадуються і традиційні вірування первісних народів або народів, які перебувають на етапі родоплемінної організації - фетишизм, анімізм, магія, тотемізм та культу предків. Розглядаються ключові регіони поширення релігій та кількість віруючих в межах світу. В окремих шкільних виданнях можемо побачити розгляд аспекту впливу релігії на культуру народів.

У розділі V «Природа та населення свого адміністративного регіону» виділяється ціла тема на вивчення особливостей населення власного регіону. Головним чином дається оцінка кількості та структури населення, досліджуються особливості його етнічного складу.

Загалом навчальна програма з географії у 8 класі при вивченні курсу «Україна у світі: природа, населення» має добру основу для формування у школярів уявлення про етнічну та мовну різноманітність світу. Вона дозволяє учням не тільки здобути знання, але й розвинути ключові компетентності, необхідні для здійснення успішної міжкультурної комунікації в сучасному світі. В цілому даний курс географії у 8 класі завершує формування ключових етно-лінгвістичних компетентностей в учнів базової школи.

У курсі географії за 9 клас учні отримують переважно фрагментарні дані про етно-лінгвістичні характеристики населення світу і своєї країни у контексті вивчення інших тем. В межах розділу II «Первинний сектор господарства» у темі «Сільське господарство» дається регіональний розподіл вирощування сільськогосподарських культур в різних куточках світу, які можна пов'язати з конкретними традиційними заняттями окремих народів світу. В межах теми «Лісове господарство» слід звернути увагу на проблему масової вирубки лісів у світі і їх впливу на долю місцевих народів, наприклад, індіанських народів Амазонії, які залежать від традиційних занять - мисливства та збиральництва. Також схожі особливості етнічної приналежності можна виокремити у темі «Транспорт» в розділі IV «Третинний сектор господарства», де можна зробити прив'язку народів до конкретних видів традиційного транспорту - гужового та водного. У розділі V «Глобальні проблеми людства» в розрізі конкретних глобальних проблем світу, якщо це проблема війни та миру - визначення етнічних конфліктних та небезпечних регіонів світу, якщо це проблема продовольства - способи господарства народів світу, демографічна проблема - найчисельніші народи світу тощо.

У курсі географії за 10 клас формування етно-лінгвістичної компетентності учнів продовжується і закріплюється вже в розрізі вивчення окремих регіонів та країн світу, географічного країнознавства. У курсі географії в 11 класі практично відсутні дотичні теми до вивчення етно-лінгвістичного різноманіття світу.

Висновок. Таким чином, умови для формування етно-лінгвістичної компетентності учнів створюються практично в усіх курсах шкільної географії з 6 по 10 класи. Найповніше і на систематичній основі етно-лінгвістична картина світу і України може бути розкрита у розділах і темах, безпосередньо пов'язаних із населенням. У темах, пов'язаних з господарством, природоохоронною діяльністю, країнознавчими характеристиками етно-лінгвістичні знання формуються переважно фрагментарно у контексті інших тем.

Формування полікультурної та її складової етно-лінгвістичної компетентності учнів відіграє важливу роль у розвитку їх особистості, світогляду та життєвих цінностей, сприяючи становленню громадянської позиції та гуманізму. Практична складова етно-лінгвістичної компетентності передбачає формування вмінь та навичок здійснення успішної комунікації в соціумі, зокрема і у процесі міжкультурної взаємодії.

Список використаних джерел

- Авхутська, С. О. (2011). Полікультурна компетентність як необхідна складова професійної компетентності майбутнього учителя. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики*, 14 (24). Взято з <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/10085>
- Вішнікіна, Л. П. (Ред.). (2022). *Компетентнісне навчання географії у системі неперервної педагогічної освіти*: кол. монографія. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка.
- Географія*: програма для 6-9-х класів ЗНЗ. Взято з <https://ru.osvita.ua/school/program/program-5-9/56127/>
- Географія 10 – 11 класи. Рівень стандарту*: навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. (2022). Взято з <https://tinyurl.com/mwssuxsd>
- Глухота, В. О. (2024). Досвід формування полікультурної компетентності в ЗВО Європи та США: можливості реалізації в Україні. *Педагогічна Академія: наукові записки*, 11. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14011101>
- Касяник, І. П., Мисько, В. З. (2017). *Методика навчання географії (теоретичний аспект)*: методичні вказівки. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута».

- Кобернік, С. Г., Коваленко, Р. Р., Скуратович, О. Я. (2005). *Методика навчання географії в загальноосвітніх навчальних закладах*: посібник для вчителя. Київ: Навчальна книга.
- Стинська, В. В., Клепар, М. В., Чінчой, О. О. (2023). Формування полікультурної компетентності вчителів у сучасному освітньому просторі: особливості та виклики. *Наукові записки. Педагогічні науки*, 211. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2023-1-211-57-62>
- Топузов, О. М., Самойленко, В. М., Вішнікіна, Л. П. (2012). *Загальна методика навчання географії*: підручник. Київ: Картографія.
- Bennett, M., & Castiglioni, I. (2004). *Embodied Ethnocentrism and the Feeling of Culture*. Handbook of Intercultural Training, 3rd Edition. Thousand Oaks: Sage, CA.
- Byram, M. (1997). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Clevedon, UK: Multilingual Matters.
- UNESCO. (2013). Intercultural Competences: Conceptual and Operational Framework. Paris: UNESCO. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000219768>

References

- Avkhutska, S. O. (2011). Polikultura kompetentnist yak neobkhidna skladova profesiinoi kompetentnosti maibutnoho uchytelia [Multicultural competence as a necessary component of the professional competence of a future teacher]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriya 16: Tvorchya osobystist uchytelia: problemy teorii i praktyky [Scientific Journal of the National Polytechnic University named after M. P. Dragomanov. Series 16: Creative Personality of a Teacher: Problems of Theory and Practice]*, 14 (24). Retrieved from <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/10085> [in Ukrainian].
- Bennett, M., & Castiglioni, I. (2004). *Embodied Ethnocentrism and the Feeling of Culture*. Handbook of Intercultural Training, 3rd Edition. Thousand Oaks: Sage, CA.
- Byram, M. (1997). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Clevedon, UK: Multilingual Matters.
- Heohrafiia [Geography]: prohrama dlia 6-9-kh klasiv ZNZ. Retrieved from <https://ru.osvita.ua/school/program/program-5-9/56127/> [in Ukrainian].
- Heohrafiia 10 – 11 klasy. Riven standartu [Geography 10th – 11th grades. Standard level]: navchalna prohrama dlia zakladiv zahalnoi serednoi osvity. (2022). Retrieved from <https://tinyurl.com/mwssuxsd> [in Ukrainian].
- Hlukhota, V. O. (2024). Dosvid formuvannia polikulturnoi kompetentnosti v ZVO Yevropy ta SSHa: mozhlyvosti realizatsii v Ukraini [Experience in the formation of multicultural competence in higher education institutions in Europe and the USA: possibilities of implementation in Ukraine]. *Pedahohichna Akademiia: naukovy zapysky [Pedagogical Academy: scientific notes]*, 11. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14011101> [in Ukrainian].
- Kasiianyk, I. P., & Mysko, V. Z. (2017). *Metodyka navchannia heohrafii (teoretychnyi aspekt) [Geography teaching methodology (theoretical aspect)]*: metodychni vkazivky. Kam'ianets-Podilskyi: TOV «Drukarnia «Ruta» [in Ukrainian].
- Kobernik, S. H., Kovalenko, R. R., & Skuratovych, O. Ya. (2005). *Metodyka navchannia heohrafii v zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh [Methodology of teaching geography in general educational institutions]*: posibnyk dlia vchytelia. Kyiv: Navchalna knyha [in Ukrainian].
- Stynska, V. V., Klepar, M. V., & Chinchoi, O. O. (2023). Formuvannia polikulturnoi kompetentnosti vchyteliv u suchasnomu osvitnomu prostori: osoblyvosti ta vykylyky [Formation of multicultural competence of teachers in the modern educational space: features and challenges. *Naukovy zapysky. Pedahohichni nauky [Scientific notes. Pedagogical sciences]*, 211. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2023-1-211-57-62> [in Ukrainian].
- Topuzov, O. M., Samoilenko, V. M., & Vishnikina, L. P. (2012). *Zahalna metodyka navchannia heohrafii [General methodology of teaching geography]*: pidruchnyk. Kyiv: Kartohrafiia [in Ukrainian].
- UNESCO. (2013). Intercultural Competences: Conceptual and Operational Framework. Paris: UNESCO. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000219768>
- Vishnikina, L. P. (Ed.). (2022). *Kompetentnisne navchannia heohrafii u systemi neperervnoi pedahohichnoi osvity [Competence of geography in the system of continuous pedagogical education]*: kol. monohrafiia. Poltava: PNPU imeni V. H. Korolenka [in Ukrainian].

YERMAKOV V., SARNAVSKY S., SHUKANOVA A., VISHNIKINA L., POMAZ Ju.
Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University, Ukraine

FORMATION OF MULTICULTURAL COMPETENCE IN THE STUDY OF UKRAINIAN AND WORLD GEOGRAPHY

This article analyzes the methodological aspects of multicultural competence formation in the study of geography of Ukraine and the world. The article systematizes the content of school geography curricula in the context of studying the ethno-linguistic picture of the world and the tasks of forming multicultural competence and its component - ethno-linguistic comprehensiveness.

The article shows the important role of the practical component of ethno-linguistic competence in the formation of skills and abilities for successful communication in society, including in the process of intercultural interaction.

In the problem of forming students' ethno-linguistic competence in the study of school geography courses, several aspects are distinguished: didactic, methodological and content. This publication focuses on the analysis of the content of school geography curricula in the context of teaching the ethno-linguistic picture of the world and the tasks of forming ethno-linguistic competence.

The conditions for the formation of ethno-linguistic competence of students are created in almost all school geography courses from grades 6 to 10. The ethno-linguistic picture of the world and Ukraine can be most fully and systematically revealed in sections and topics directly related to the population. In topics related to the economy, environmental activities, and country characteristics, ethno-linguistic knowledge is formed mostly in a fragmentary way in the context of other topics. In grade 6, students begin to learn about peoples and their cultural and linguistic characteristics. For the first time, students are introduced to the key races of our planet, studying their appearance and the geography of their distribution within individual continents. Considerable attention is also paid to the most numerous peoples of the world, and to the peculiarities of economic and cultural activities of the world's peoples. In grade 7, when studying the geography of continents and oceans, in addition to physical and geographical aspects, considerable attention is paid to socio-economic aspects, in particular, the peculiarities of ethnic, linguistic and economic division of the population and its adaptation to living conditions in different parts of the world. In grades 8 and 9, the largest number of topics is allocated to mastering the peculiarities of the ethnic and linguistic composition of the world's population, Ukraine and the native land. In the 10th grade geography course, the formation of students' ethno-linguistic competence continues and is consolidated in the context of studying individual regions and countries of the world, geographical area studies. By the end of the geography course, students should have acquired basic ethno-linguistic knowledge and developed a tolerant attitude toward representatives of other races and peoples of the world.

The formation of multicultural and its component ethno-linguistic competence of students plays an important role in the development of their personality, worldview and life values, contributing to the formation of civic position and humanism. The practical component of ethno-linguistic competence involves the development of skills and abilities to communicate successfully in society, including in the process of intercultural interaction.

Key words: *multicultural competence, ethno-linguistic competence, world geography, economic and social geography of Ukraine, intercultural communication, humanistic values, competence-based approach*

Стаття надійшла до редакції 22.03.2025 р.